

Освен информацията, която ни дава този документ, в него се откроява един факт. При записването на данькоплатците, при някои е добавено **"БАЩИНА"**. В Уикипедия пише: **"Войнуците (или наричани още и войнугани или войнегани) е специална категория немюсюлманска част зависимо население в Османската империя, задължено да отглежда конете на султана, да коси, суши и събира трева за зимния период за султанските конюшни и да помага на обоза като инженерни части по време на нескончаемите походи. Срещу службата си в обозните и инженерни части на османската армия те получавали правото да владеят наследствени земи – т.нар. "войнушки бащини". Били са освобождавани от някои райетски данъци и са се ползвали със статут на "свободни поданици" на султана при цялата условност на това понятие за Османската империя..."**

По тези регистри разбираме, че между годините 1515-1520 г. в Осиково не се криели от "турците", а е имало 19 данькоплатци на военна служба, като ВОЙНУЦИ (войнугани, бащини) с право да ползват наследствена земя. През следващия описан период дори има увеличение на 21 БАЩИНИ – 1541-1542 г.. Освен, че са отглеждали коне, възможно е да са използвали Градището и да са охранявали проходите и пътищата, които минават през землището ни.

Николай Цинцарски

1515 - 1520г. Превод на фрагмент от муфассал регистър - подробно записване на данъчни приходи на неселението от тимари, зеамети, хасове, мукатаи, мюлкове, вакъфи, чифлици, манастири и крепости по територията на санджак София, каза Беркофча ¹. В дефтера са представени имената на мъжете данькоплатци, както и вида, обема на издължените данъци за някоя от финансовите години около 1515 – 1520 г. ² ...

(с. 49) Нахия Беркофча ³, [приходите от нахията са зачислени към] ливата София ⁴. Хасове [наречени] ма`аден-и Озирова... ⁵ ... Село Осикова ⁶, спада към Беркофча ⁷, [от] хасове ма`адени Озирова. Драган Душман, бащина ⁸; Драгослав Драган; Влайко Драган; Стане Драган; Радослав Драган; Добрин Радота, бащина; Вук Брадо ⁹; Пейо Радул; Пед(т)ро ¹⁰ Радул, бащина; Неделко Радул; Поп Радивой, бащина; Кин (Гьон) Нешо ¹¹; Неделко Цанко ¹²; Лазар Никола, бащина; Нешо Никола; Драгошин Никола; Йован Даброта, бащина; Стычо Боил; Дра гой Боил; Добрил Марко, бащина; Симко ¹³ Марко; Драган Едрьо, бащина; Пенчо ¹⁴ Драган; Драгоил Драган; Вълчо Петро, бащина; Вук сиромех, бащина; Добривой Вук; Тишо Вук; Петко Душман, бащина; Никола Петко; Драгош Петко; Рад Петко; Степан Зарко, бащина; Нове Степан Филип Крайо; Йован пришелец; Драган Калин ¹⁵; Думан Калин; Тишо пришелец; Рад

Йован; Йован Денчо; ... Марко¹⁶; Петко Божан; Никола Дабижив, бащина; Герги Никола; Доше Душман, бащина; Рад Едрьо; Бойке Радич, бащина; Стойко Недьо; Войл (?) Станко; Радул¹⁷ поп, бащина; Горане Марко; Данко Драле; Драгой Божил, бащина; Стоян Драгой, бащина; Стано Душман, бащина; Николчо Стано, неженен; Нешо Стано, бащина; Братко Стано, неженен; Думян Стано, неженен; Милчо Драган, неженен; Стоян Драгой; Добрил Марко, неженен; Божико Петко, неженен; Вельо Стано, неженен; Дайно Драле, неженен. Домакинства [пълночленни] - 57; неженени - 10; вдовица Добра¹⁸; бащини - 19; вдовица - 1. Приход: [данък] испенч¹⁹ - 1681 (акчета²⁰); пшеница 48 килета²¹, в равностойност - 302; смесено зърно [фураж] 100 килета, в равностойност - 400; данък [при вършитба на] харман - 38 килета пшеница, в равностойност - 304; ечемик (от харман) 38 килета, в равностойност - 272; (с. 53) данък върху сено - 95; данък върху бостан - 38; данък върху коноп - 78; десетък върху мед - 60; воденица, 1 врати (броя), [данък] - 30²²; бад-у хава и данък венчала - 100 (?); Общо: 3632 [акчета]

1541 - 1542 г. Превод на фрагмент от муфассал регистър - подробно записване на данъчните проходи на населението от тимари, зеамети, хасове, мукатаи, мюлкове, вакъфи, чифлици, манастири и крепости по територията на санджак София, каза Беркофча²⁴. В дефтера са представени имената на мъжете данъкоплатците, както и вида, обема на издължените данъци за финансовата 1541 - 1542 г.²⁵

... (с. 481) Списък на селата от каза Беркофча²⁶. ... (с. 483) Каза Беркофча, спада към санджака Паша. Самия град Беркофча... ... (с. 522) ... [Приходите от селищата по-долу са за] хаса на Хайред-ин паша, мир-и миран на Къраид²⁷. ... (с. 534) ... [№] 57. Село Осикова²⁸, [към сребърния рудник Озирова], [приходите от него] се числят към споменатия хас, спада към Беркофча. Стале Драле, бащина; Добрин Марко, бащина; Калин²⁹ Крале, бащина; Неделко Радул, бащина; Поп Пейо³⁰, бащина; Донко Радич, бащина; Пено (Пейо) Никола, бащина; Стоян Драгое, бащина; Милчо Драган, бащина; Драгослав Драган, бащина; Радослав Драган, бащина; Влайо³¹ Драган, бащина; Велчо Петко, бащина; Рад Душман³², бащина; Пейо Братич³³, бащина; Койне поп³⁴; Драган Велчо; Стоян Велчо; Вукан Филип; Драган Филип³⁵; Нешке (Нешко) Добрин; Вельо Петко; Стойне Драгослав; Стоян Дянко³⁶ (Влайко); Береслав³⁷ Стаке³⁸; Думян чобан³⁹; Дайне пришелец; Добре Никола; Драгия Никола; Петко пришелец; Ильо чобан; Стоян Дойкин; Пейо Дойкин; Рад Дойне; Радослав Неделко; Рад

Добрин; Бери поп; Никола Драгой; Расате⁴⁰ Тодор; Драгин Душман; Радич
Дойчин; Новак Пейо; Влайкин⁴¹ Добрин; Драган Влат(й)ко; Драле Влайко; Стойче
Йован; Лале Йован, неженен; Павле Никола, неженен; Стойне Петко (?),
неженен; Никола Павел, неженен; Йован Драган; вдовица [та на] Неделко;
вдовица [та на] Стояна; вдовицата на ...⁴². Домакинства [пълночленни] - 48;
неженен - 4; вдовици - 4; бащини - 21. Приход: испенч⁴³ - 1324 [акчета⁴⁴];
пшеница 55 килета⁴⁵, в равностойност - 590; смесено зърно 5 килета, в
равностойност - 220⁴⁶; данък върху харман (при жътва), пшеница 42 килета, в
равностойност - 336; ечемик 42 килета, в равностойност - 168; данък върху лен,
бостан, и коноп - 394; воденица, 1 врата (брой камъка) данък 30; десетък върху
пчелни кошери - 105; обичайния данък върху свинете, заедно с тези за Коледа -
219; ниабет и данък върху венчала, бадж-ъ върху виното⁴⁷ - 229. Общо [приходи
от данъците в селото] - 3515

¹От началото на XVI век санджак София се првърща в главен (Паша санджак)
сред санджаците на еялата Румели. По това време селищата от казата с
център дн. гр. Берковица се числени към Софийския санджак - вж: Ковачев Р.
Казата Берковица в началото на XVI век според нови сведения от османските
архиви. - В: 110 години град Фердинанд и мястото му в Българския северозапад.
(Доклади от юбилейна научна конференция.) Монтана, 2006, 32-51.

²Регистърът има сигн. BOA, TD 130 и е притежание на османския архив в
Истанбул, Турция и Народна библиотека в София. На практика той бил съставен
по време на управлението на султан Селим I (1512-1520). След възкачването на
престола на сина му, султан Сюлейман Кануни (1520-1566), последния наредил
пълно и цялостно описване на приходоносните обекти в държавата. Така на бял
свят се появил известния ни вече пълен, съкратен опис не само на различните
по вид обекти в Румелия (сигн. BOA, TD 370). За някои кази, вероятно поради
липса на време за работа "по места" в столицата описаната комисия
"приписвала" синоптичните данни от по-рано съставените по време на обстоен
преглед и работа на "на място" подробни дефтери. Така част от сведенията за
селища от казата Берковица, извлечени по времето на Селим попаднали в
регистъра, сеставен в първите години от управлението на Сюлейман. Тук се
вижда, че общият сбор в броя на с. Габровница, записани в 370 е равен на тези
в описа със сигн. BOA, TD 130.

³Административен център с ранг на община с дн. гр. Берковица. По все още
неизвестни причини част от територията на обширния Софийски санджак,
респективно нахията (каза) Берковица, се простира и на север от билото на
Стара Планина.

⁴Част от средновековната Търновска България на цар Иван Шишман, основава
административна единица на балканите, по време на съставянето и на описа

започва да играе ролята на санджак на саджаците.

⁵ Не само в тази част, документът е силно повреден поради наличие на влага. Обикновено сребърните рудници, какъвто бил рудника при дн. села Горно и Долно Оризово, били под юрисдикцията на падишаха. Всъщност селото Осиково, дн. Миланово се намирало на административната граница между казите София и Беркофча.

⁶ Дн. с. Миланово, общ. Своге.

⁷ Административна единица (община) с център дн. гр. Берковица тогава в границите на санджак София.

⁸ Бащината се е свързвала обикновено с наличие на стопанин на войнишка служба. По принцип в състава на бащината влизали ниви, ливади, лозя, ти и воденици, всичко това се е облагало с общ данък - "на отсек".

⁹ Името може да се прочете и по друг начин. В османските финансови документи по същество липсват диакретични знаци. По тази причина, както и според подготовката на отделните писари често графиката на изписване на едно българско име може да съвпада с друго, но да се озвучи по-съвсем различен начин...

Тук в графичния вариант липсват диакретични знаци, името е "озвучено" според вида на неговото изписване при определен вариант.

¹⁰ Всъщност името може да е "Едрьо" и да указва ръста на този българин.

¹¹ Този данъкоплатец бил записан след попа на селото, името може да се прочете и като "Пешо", "Тишо" и сходни.

¹² Звукът "ц" не може да се предаде на османски, няма буква. Писарят вероятно е чул Цанко, но е записал "Джанко" или "Чанко".

¹³ Всъщност писарят може да е имал предвид думата "синко".

¹⁴ Както и вариантите "Тенчо", "Ненчо" и сходни.

¹⁵ "Филип" ще се напише по същия начин.

¹⁶ Първата част от името е силно повредена, не се чете.

¹⁷ Синът на попа.

¹⁸ Администраторът пропуснал семейството на вдовицата Добра в основния списък, та я записал в сумарните данъчни постъпления.

¹⁹ Основен вид поземлен данък, който бил налаган на немюсюлманите в държавата, събиран бил в размер от 25 акчета.

²⁰ Основен вид дребна монета, използвана в ранното средновековие в Османската държава.

²¹ Едно цариградско киле било приблизително равно на 20 оки или 25,6 кг.

²² Документът е силно повреден, наслагване на текста от съседната страница.

²⁴ От началото на XVI век санджак София се превръща в главен (паша санджак) сред санджаците на еялета Румили. По това време селищата от казата с център дн. гр. Берковица се числели към Софийския санджак – вж: Ковачев, Р.

Казата Берковица в началото на XVI век според нови сведения от османските архиви. – В: Сб. „110 години град Фердинанд“ и мястото му в Българския северозапад”. (Доклади от юбилейна научна конференция.) Монтана, 2006, 32-51.

²⁵ Регистърът има сигн. ВOA, TD 236 и е притежание на османския архив в Истанбул, Турция и Народната библиотека в София.

²⁶ Административна единица с център дн. гр. Берковица. Както стана вече ясно, село Осиково се намирало в района, където минавала административната граница между Берковска и Софийска кази.

²⁷ Вер. става въпрос за известния османски морски пират и способен мореплавател, вероятно приелия исляма Хайредин Барбароса (черната брада). Видно по това време вече бил на служба при падишаха – управител (санджак бей) на о-в Крит.

²⁸ Дн. с. Миланово, общ. Своге.

²⁹ Така може да се напише и името Филип.

³⁰ Поради липсата на диакретични знаци вариантите на това име са няколко – Нено, Бено, Тено и сходни.

³¹ Името може да се приеме и за „Влато”, дори „Злато”.

³² Или варианта „Дусман”.

³³ Всъщност, думата си е съвсем „пришелец”.

³⁴ Антропонимичната конструкция позволява да се прочете и „Фотине”, а бащиното вероятно се свързва с факта, че става дума за син на попа на селото.

³⁵ както стана вече ясно, тук става въпрос за вариант на името „Калин”. В същото време поприключи списъка на владеещите бащини резервни войнугани.

³⁶ Трудно, но може да се приеме и за „Велко”.

³⁷ Писарят вероятно е имал предвид името Борислав.

³⁸ Всъщност писарят имал предвид името „Стане”.

³⁹ Овчар.

⁴⁰ Твърде предизвикателно е такова допускане, но има основание.

⁴¹ Четенето е твърде несигурно

⁴² Вариантите тук са много – Ненко, Бенко и сходни.

⁴³ Основен вид поземлен данък, който бил налаган на немюсюманите в държавата, събиран бил в размер от 25 акчета.

⁴⁴ Основен вид дребна монета от тази епоха в държавата.

⁴⁵ Едно цариградско киле било приблизително равно на 20 оки или 25,6 кг.

⁴⁶ Вероятно става въпрос за математическа грешка. Тук сумата следва да е едва 20, а не 220 акчета за 5 килета, колкото е например стойността на данъка

за смесено зърна, за 5 килета в с. Озирова.

⁴⁷ Това, което се внасяло в селото отвън. ⁴⁷

С помощта на Росица (Жиьова)